

MY LIFE MY LESSON

I dokumentären *My life my lesson* möter vi Felicia och hennes familj. Felicias vän Cherifa bor också tillsammans med Felicia, hennes tre syskon och mamma när vi kommer in i Felicias liv. Felicia bär på svåra upplevelser från sin barndom. Hennes biologiska pappa dog tidigt och den styvpappa som Felicia ser som sin pappa har under hela hennes uppväxt misshandlat hennes mamma. Båda föräldrarna har en missbrukarproblematik och under en period var både Felicia och hennes syskon omhändertagna av socialtjänsten.

My life my lesson fokuserar på relationen mellan barnet och förövaren och det ansvar ett barn kan känna för att ställa allt till rätta. I vissa stunder är Felicia som vilken tonåring som helst, men de minnen hon bär på gör hennes liv till ett helvete i andra stunder.

Att titta på dokumentärer tillsammans med elever är ett utmärkt sätt att närma sig ämnen som berör både individ- och samhällsnivå. Man kan välja att se *My life my lesson* som en skildring av ett enskilt människo-öde eller så tittar man på den som utgångspunkt för ett samtal om de större övergripande frågeställningar om dagens samhälle som den berör: våld i nära relationer, föräldra-ansvar, vård- och omsorg vid psykiska problem, missbruksproblematik.

Var alltid uppmärksam på de reaktioner innehållet i dokumentären kan väcka. Statistiken talar ett tydligt språk: i de flesta klasser finns någon som direkt eller indirekt är drabbade och det behöver inte vara något som någon vet. Var därför försiktig med att ifrågasätta reaktioner och skriv alltid upp var den som vill ha stöd och hjälp eller vill prata mer kan vända sig.

OM VÅLD I NÄRA RELATIONER

Socialtjänstlagen slår fast att barn som bevittnar våld eller övergrepp i nära relationer själva är utsatta för brott och ska ses som brottsoffer.

Vart tionde barn i Sverige har sett, hört eller känt till våld mot en närstående, oftast att pappa slår mamma. Den medicinska och psykiatriska forskningen står enad i att det ofta är minst lika skadligt för barnet att uppleva våld som att själv bli fysiskt utsatt. Att uppleva våld kan leda till psykisk ohälsa på kort och lång sikt, till exempel posttraumatisk stressyndrom, självdestruktivitet, ätstörningar, depression, sömnsvårigheter samt svårigheter att klara skola och studier. Hemmet, och föräldrarna, som ska vara en trygg plats för barnet blir istället en plats fylld av oro och rädsla. Barnet står ofta känslomässigt övergivet då det varken kan söka stöd hos den som slår, hotar eller är våldsam eller hos den som blir hotad och slagen.

Barn hittar olika strategier för att hantera en vardag som innehåller våld och hot och det är en viktig kunskap att ta med sig in i arbetet med dokumentären *My life my lesson*; de reaktioner, situationer och rela-

tioner vi som tittare får ta del av hade i en annan familj, hos en annan tonåring kanske tagit sig helt andra uttryck. Felicias berättelse är hennes egen, men den rymmer mycket som bidrar till att vi som får ta del av den får en större kunskap om det stora trauma våld i nära relation är för barn som upplever det.

INNAN NI TITTAR

Förbered gruppen som ska titta på dokumentären genom att kortfattat berätta vad den handlar om. Vi följer Felicia och hennes familj under en tidsperiod av två år vilket kan vara bra att beröra så att de hopp i tiden som sker inte uppfattas som ologiska. I inledningen får vi via korta texter veta en del om Felicias bakgrund. Ta gärna med det i din presentation innan ni tittar; det underlättar för att förstå relationen mellan de människor vi möter.

NÄR NI HAR TITTAT

Ta en kort tyst stund då alla som vill har möjlighet att samla sina tankar efter att ha sett dokumentären. Låt den som vill skriva ner sina tankar, frågor och reaktioner.

- Vad handlar *My life my lesson* om?

Dokumentären innehåller inga våldsscener, men efter att ha tittat står det ändå klart vad Felicia har varit med om under sin barndom. Låt eleverna formulera sina tankar kring det som är dokumentärens faktiska ämne – att som barn uppleva våld i en nära relation. Ta reda på mer om våld i nära relationer och om hur barn drabbas. Läs mer hos: Brottsförebyggande rådet, Rädda Barnen, Socialstyrelsen, Nationellt centrum för kvinnofrid, Polisen, Barnombudsmannen.

- Hur mår Felicia?

Resonera kring i vilka situationer Felicia mår som sämst och när hon verkar må bra. Vad säger Felicia själv om varför hon mår dåligt?

- Felicias mamma pratar med sina barn om deras möjlighet att anmäla sin pappa för det de har upplevt och bevittnat under sin barndom. Undersök hur lagstiftningen ser ut när det gäller barn som har bevittnat våld mot närstående. Skiljer lagen på fysiskt och psykiskt våld? Vilken preskriptionstid har den typen av brott?

- "Känslan när man ser sin mamma bli slagen och misshandlad går inte att beskriva. Jag har förträngt dom flesta gångerna men minns vissa sekvenser och tillfällen. Man känner sig så hjälplös som 4-5-6-7-8-9-10-åring."

Citatet är Felicias. Det hon uttrycker är en upplevelse hon delar med många barn som bevittnat våld i nära relationer. Vilka olika strategier kan barn ta till för att klara av att hantera en hemsituation präglad av våld och hot? Arbeta med att både söka efter personliga berättelser i litteratur, bloggar och media, och med att ta reda på vad forskning visar om olika reaktioner hos barn som haft upplevelser liknande den som Felicia beskriver.

- Samtala om relationen mellan Felicia och hennes närstående.

Vilken relation har hon och hennes mamma?

Vilken relation har hon till sin styvpappa?

Felicias relation till syskonen?

Diskutera utifrån några situationer i dokumentären vilken roll ni tycker att Felicia tar i sin relation med sina båda föräldrar? Exempel: när hon sms:ar sin pappa, när familjen ska flytta efter styvpappans nya hot i tingsrätten.

- När Felicia fyller 18 år får hon inte längre bo kvar tillsammans med sin mamma och sina syskon i det skyddade boendet. Var tar hon vägen då och hur reagerar hon på det? Ta reda på mer om vilken hjälp och vilket stöd en ung människa i Felicias situation har möjlighet och rätt att få från samhället. Undersök också vilket ansvar en vårdnadshavare har för ett barn och hur det juridiska ansvaret skiljer sig från det som kallas underhållsskyldighet.

- Vilka olika institutioner och organisationer har Sverige för att säkerställa att barn som har upplevt våld får det stöd och den behandling de har rätt till och behöver? Finns det något ni tycker saknas utifrån den bild ni har efter att ha sett dokumentären om Felicia? Fundera tillsammans och motivera era förslag och synpunkter.

- I dokumentären får vi följa Felicia vid förhandlingarna i tingsrätten. Ta utgångspunkt i de scenerna. Ta reda på hur en rättegång går till; framförallt för dem som är i den position som Felicia och hennes mamma är – som vittne och brottsoffer. Samtala sedan om det ni har sett. Hur reagerar ni på att vittne och förövare möts på det sätt som sker? Ska vittnen ha rätt att slippa möta offer och förövare i en rättsal? Vad innebär vittnesstöd? Läs mer hos Brottsoffermyndigheten, Brottsförebyggande rådet och Brottsofferjouren.

KOPPLINGAR TILL LGYII

Dokumentären passar bra att använda ibland annat följande ämnen på gymnasiet:

Psykologi

(ur syftestexten)

Undervisningen i ämnet psykologi ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om den psykologiska vetenskapens framväxt och utveckling. Förståelse av relationen mellan psykologins utveckling och samhällsutvecklingen.
2. Kunskaper om mänskliga beteenden, känslor och tankar utifrån olika psykologiska perspektiv samt förmåga att relatera dessa kunskaper till egna erfarenheter.
3. Förmåga att kritiskt granska, jämföra och reflektera över olika psykologiska perspektivs styrkor och svagheter.
4. Kunskaper om arvets och miljöns betydelse för individens psykologiska utveckling, livsvillkor och hälsa.
5. Kunskaper om mänskliga beteenden, värderingar och föreställningar i olika sociala sammanhang.
6. Förmåga att använda och värdera olika psykologiska teorier och modeller.

Samhällskunskap

(ur syftestexten)

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
2. Kunskaper om historiska förutsättningar betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
3. Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
4. Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.
5. Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.

Socialt arbete

(ur syftestexten)

Undervisningen i ämnet socialt arbete ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om olika sociala verksamheter.
2. Kunskaper om sociala frågor och problem på samhälls-, grupp- och individnivå.
3. Förmåga att använda centrala begrepp och teorier inom kunskapsområdet.
4. Färdigheter i att kritiskt använda information från olika källor.
5. Förmåga att arbeta utifrån lagar och andra bestämmelser som styr sociala verksamheter samt ta hänsyn till arbetsmiljö, säkerhet och yrkesetik.
6. Färdigheter i att arbeta med förekommande arbetsuppgifter inom sociala verksamheter.
7. Förmåga att kommunicera, samarbeta och samverka för att möta och arbeta med människor i sociala sammanhang.
8. Förmåga att diskutera egna, andras och samhällets attityder till och värderingar av människors olika levnadsvillkor.